

JOCS FLORALS D'ENGUANY

DISCURSOS LLEGITS

El d'obertura pel president

D. Joan M. Guasch

Excel·lentíssims i il·lustríssims senyors:
Honorable Cos d'Adjunts:
Senyores: Senyors:

M'ull-prèn el ric desmai d'una tardor esquisida i el somni marvellós d'un capvespre morat. M'ull-prèn que tots vosaltres vetlleu el meu tresor: el perfil d'una dona i l'espasa d'un rei.

Jo portaré ple d'amor la vostra ànima noble, bosc endins, ben endins, que allí's desclou el misteri, com una rosa de foc...

La tarda cau i's roures tenen fred. De l'alta pollancreda, tomba l'or vell del fullatge i per l'escorça dels pins, llagrima la reina. El lliga-bosc s'esmuny i la molsa de les plujes tardorals, s'enfila per les roques i les pedres. Vora un bassal estarrufat, hi ha una cigonya tota sola, que medita llargament. Camí bosc endins...

Per la fredor dels margens, color de (tapic vell), hi tremola la vida, d'abelles i escarabats, petites elegies d'una tarde que se'n va, d'una tarde que tras-

Joan M. Guasch
President del Consistori

repòs, pel goig d'una cacera. Per un voler diví, retrobo el teu encant. On són els amadors de la teva gentilesa? On és aquell poble que s'empenya per sentir les cançons dels meus homes?

— Rei Joan! Les cançons encara volen. Les trobaràs pels cims, dintre'l sarro dels pastors. Al seu caient les ovelles són més blanques i els llops ne fugen com davant d'un miracle. La santa humilitat les diu de cor, i tot dient-les, s'acarreixen els camins, l'herba dels prats se redressa i maduren els fruits a dalt dels arbres.

— Dona gentil. T'um parles dels pastors, dels llops i les ovelles, dels arbres i dels fruits. T'um no'm parles del poble. — Senyor rei. Aquest poble no l'estima la paraula ben trobada. Aquest poble treballa pel còs i s'esventa l'ànima. Aquest poble treu la paraula de la llum, aquella gloria d'un cantic cisellat, no li remou l'esperit. I els homes escullits, els que pasten la llengua de la rassa, els que aboquen a mans plenes la joia de la vida, passen pel seu davant, com una ombra invisible. Son triades les ànimes nobles que segueixen les petjades dels poetes.

— Dona immortal. Les teves paraules són negres com la nit que's acotxa. Jo crido a la meua espasa. Veu la raga! Qui adorava la pau, ara cerca la lluita. La gentilesa, és la flor de la vida. El bon rei, tot aixecant el braç, branda l'espasa.

— Atura't, rei Joan, i escolta bosc endins. Sents?... És la canço que passa... Sota la fosca dels arbres, sorollen les notes clares d'un aire popular. La música i la lletra, com dues germanes besones, caminen donant-se la mà, caminen poquet a poc, perquè el bon rei d'Aragó, fruit del gran misteri, perquè l'espasa que branda, tombi vençuda, perquè l'amor que l'encén, floreixi com una rosa.

Sorolla la canço i es perd camins enllà. Quan mor l'última nota, el rei llessa l'espasa.

Jaume Bofill i Matas
Guanyador de la Viola i d'un premi extraordinari

— L'eternitat me crida — sospira'l rei Joan. — Oh! dona dels ulls clars i la cabellera olorosa, té que guareixes les nafres, salva el meu poble.

La dona besa'l front del rei i en aqueixa besada hi batega la resposta més fidel i la promesa més fonda...

I els roures s'estremeixen, i per la copa dels pins, passa'l vent de la nit. Després un clap de boira s'endú'l somni. I el somni vola... vola, tot esperant el miracle, el miracle del doble amor. L'amor d'un rei que se'n va i l'amor d'una dona excelsa.

Joan M. GUASCH

Dia 1 de maig de 1913.

El de gracies pel mantenedor

D. Agustí Casas

Excel·lentíssims senyors, dames i cavallers:

Assolida l'hora dels mots d'agraïment, a ningú tal volta pertoca tant de pronunciar-los com an el desconegut, qui, arribat del seu recó de Catalunya i en virtut d'un voler que poc s'explica, és vingut a assegurar en un lloc d'honor de la hospitalaria Barcelona, en aquests Jocs Florals, que tots els catalans considerem com els Jocs Florals per excel·lència. Mes, ja que amb un desconegut heu de raure i que ací escauria quelcom de presentació, no serà inoportú que'm declari vell devot de la institució patriòtica, tot descarregant, per

poc que sia, als qui m'otorgaren una honra immerescuda.

Jo no havia assistit mai als Jocs Florals, però mai tampoc hi havia mancat el meu esperit, i més vibrant potser, com més lluny me trobava de Barcelona i fins de nostra terra. Aquesta festa, que jo vivia sempre en simpàtic complementament de llum i primavera, de música i de flors, amb tot l'encís de la Poesia i amb el suau perfum de la feminitat catalana, enlairada i cavallerescament reverenciada en la gentils persona de la Reina, aquesta festa ciutadana i galant com ella sola, jo la considerava amb amor desde l'adolescència ençà, com a concreció de la elegància, de la civilitat i de la distinció nostrades, elegància i civilitat, que sols en la capital podien reunir-se en integral abundor i distinció, que no era pas aquella que's vol convertir en patrimoni d'una classe i es nodreix espontània dels mèrits personals i esdevé encara rellevada per la consciència de les propies limitacions.

Sabia jo, en conseqüència, com per obra d'elegància i distinció no figuraven entre vosaltres els qui violenten fins en la llar, el pensar i el sentir llurs, enquistant-los en el llot de Procuste d'un idioma foraster. Comprenia com no hi era present ningú de prou pedant per a adreçar-se a una dama catalana amb altra llengua que la pròpia. Preveia que ací no hi feia cap níngü tan poc artista, qui moldeés per a assimilar-se qualsevol existència mal par. I al refer cada any aquest escenari amb tot el color de que

but d'admiració a la expressió sincera de sentiments religiosos, tal com acalava el front l'idolatra invasor davant del pastor que'l deturava sense més arma que la seva fe robusta. El catòlic, per altra part, no's retirava davant d'un material ja inofensiu i fins d'un pulcre esperit de Baganisme, com no tenien escrúpols, segons la tradició, aquells artistes i creients, qui del Júpiter del Capitoli en fongueren el Sant Pere del Vaticà. Tot anirà passant ensem per l'ampla porta d'eixa sana tolerància, tant si ve'tenyit encara d'arxí o arcaïsant romanticisme, com si s'ajusta a escrupolosa correcció clàssica o a la més extremada modernitat. I ja sigui al lai melangiat a l'aimada o al còdig del sonet posat en pràctica o a la composició més arbitrària i lliure, no se li demanarà sinó una cosa: poesia, aquella vera poesia, que prou deixa esperar-se però que pot florir allà on menys se la sospita; espontània poesia, aquella, per exemple, que ja veiem guspijar en els ulls del Maragall, abans i tot de que li existís dels llavis.

La Poesia no és un privilegi de cap escola determinada, ja sigui vella o nova, que, si lo vell se neuleix per naturalesa, lo nou està exposat a grans caigudes. Tant risca en fossilitzar-se en motllos rellits, com de quedar violentada en els afany d'originalitat a tota ultrança, com de caure malalta, tal com d'ella s'és dit i de la Filosofia, entre les recargolades no podrà durnos ben sovint cap a les altures de la emoció, ni de la culta

Donya Maria Luandra de Folch
Reina de la Festa

era capaç, el meu magí, al vestllumar-hi palpitant el vostre aplac, en germanívola barreja d'estaments i en noble tolerància d'opinions, arriba-va a tenir-ne un tal regust d'acte viscut, que, si avui que hi assisteixo i contemplo bellament real lo que de sobres pressentia, algú me'n demanava una impressió, imitant a l'enviat de Venècia en plena Cort de Versalles, deuria respondre que lo que trobar-m'hi.

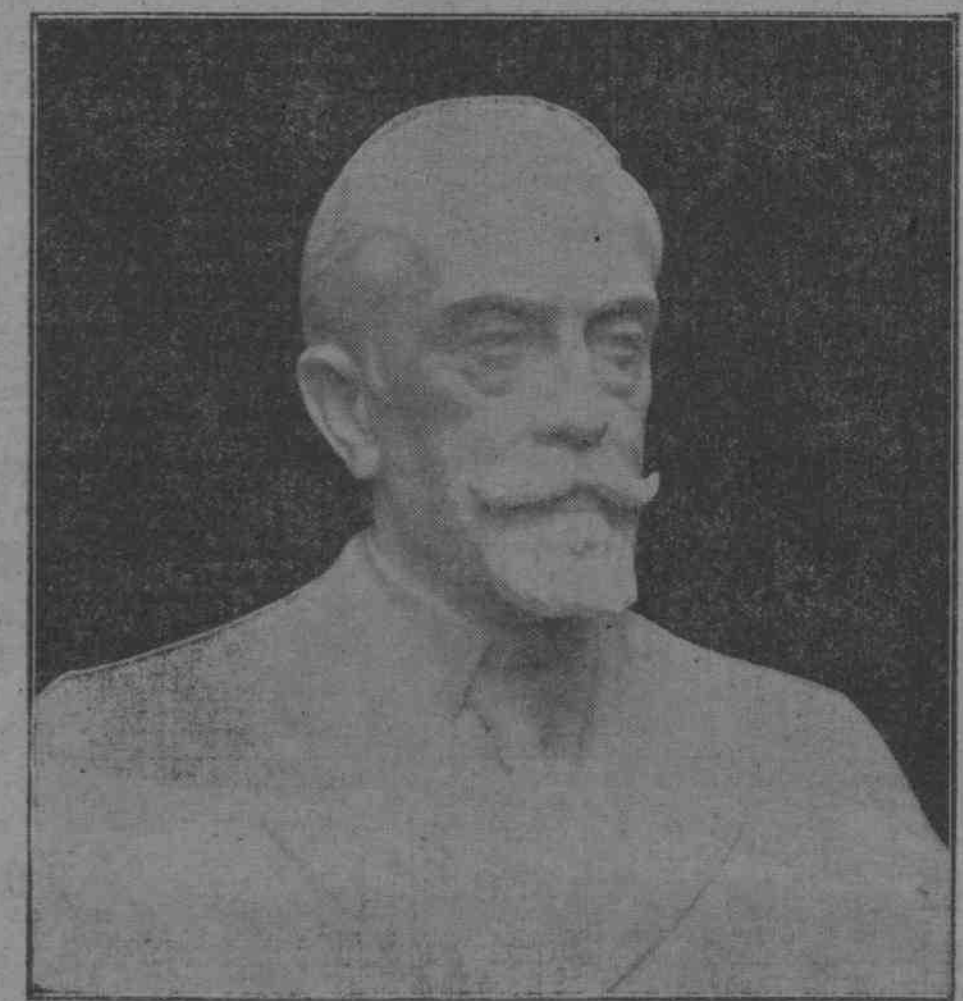
Si, de trobar-m'hi i veure'm-hi, per cert, en els rengles ocupats seguidament per mestres venerables i literats benemèrits. Serà això una conseqüència, exagerada en aquest cas, de la benevolència que sempre ha presidit en la institució. Perquè la benevolència és estada aquí una característica, si bé més que ella i amb majors drets que ella ho ha sigut l'eclectisme, tal com pertocava a uns Jocs Florals que podem qualificar de nacionals. La manca de d'exclusivisme, la tolerància d'idees, de gèneres i tendències, refermada cada dia més, és la que els ha fets i deu fer-los adaptables a les corrents del dia, infiltradors de vida, sense llevar-los el llur saborós caient antic, remembrador d'una tradició ineludible.

Ajudada sobretot per una crítica especialista i honrada, la tolerància ha de donar aquí forçosament els seus fruits de civilitat i d'art, si és que encara no els ha donat prou grans. En virtut de ella, el menys predisposat hi pagarà tri-

delitansa, però l'home literari de Catalunya, marginat sota quatre segles de Renaixement, corre'l perill de que els seus tanyis novells, empeltats de colp en soques forasteres i modernes, no s'enrobustixin prou amb vida pròpia i pot esdevenir-li, lo que a la nostra Arquitectura, que de la senzillesa dels temples i bastisses medievals passaria fàcilment, per les imposicions d'un gust ineducat i sense tradició immediata on estintar-se, a les viles oridanes i a les torretes de preciosista.

Jo sospito ara en honra vostra, oh bons catalans qui m'escolteu, que algú d'entre vosaltres ja m'recrimina interiorment una certa pretensió de l'esperit patri. No negaré pas que hagi posat la poesia un primer terme, però no he oblidat en cap manera l'esperit que tot ho aguantava. No temau: encara que hi hagués qui tan sols volgués parlar de Poesia, bé prou que aquesta tindria cura de donar-la, la nota patriòtica. I fins no donant-la ben clara i categòrica i que voldrien que fés, la poesia, si poesia era, aquí, a Catalunya, entre nosaltres? Seria sempre l'arbre revingut amb arrels tan fondes dins de la terra nostra, que malgrat s'enlairés fins a guaitar desde'l cim del primer i més enllà de la mar blava, cap vent vingut de lluny somouria jamai la seva soca, orgullosa de proclamar sens treva a tot arreu sa fortitut de rassa.

Precisament tinc tal confiança en la

En Joan Maragall

Buot modelat per l'Enseñi Arana, que n'inaugurà ahir els jardins del Parc

Josep Carner
Guanyador del Premi Pasternath

eficàcia sanifera de lo que podriem dir-ne catalanisme cultural, que res duia tant al cor com de situar-lo davant vostre en el just lloc que li pertany; res deitjava tant com dir-vos que si tots plegats no trobem pas manera d'organitzar-nos, deixant de banda diferències, en forma que tothom treballi segons ses aptituds, si no emprenem pas en tots els ordres de la vida l'obra intensa i constant de catalanització, tot just començada i tan necessària avui com sempre, si abandonem aquesta tasca interna, deixant sola i sense ferma base la fenada dels nostres homes públics, al menys, dames i cavallers, adresem tot el nostre interès cap al jove i ja gloriós Institut i no oblidem mai els Jocs Florals. Servem-los sempre com «palladums sacratissims». Qui ens diu que no pugui venir un dia en que degum actuar com a reconquistadors de nacionalisme! (Qui ens assegura que no tingun d'esser els poetes altre cop els davanters i propulsors d'una segona reconquesta!)

Però els poetes, els artistes en general, a qui tan altes missions estan sovint reservades, poden donar per cert una florida més esplèndida, si com les plantes, esdevenen envoltats per un ambient afavoridor. Aquest ambient és el d'aquella terra, per exemple, on els pobles se barallen per la honra d'esser patria d'un Homer, és l'ambient de la ciutat entera que va aixecant unànim la Seu gòtica, el de la república bellugadissa, on s'atança el poble a l'obrador d'un Cimabue i s'endú la imatge, emocionat, fins a posar-la a dalt de l'altar públic. És l'ambient, dames i cavallers, que heu creat vosaltres aquí dins, el premi als poetes triomfants amb la xarrod del vostre entusiasme.

Per això, tot fent especial amentament a la excelsa sobirana d'aquest reialme d'amor i a les altres representacions aquí presents, jo veig que hi ha quelcom per agrair-vos, superior, de molt, a vostra

Manuel Brunet
Guanyador de la Copa

mateixa assistència: acabau d'obrar fins a cert punt com a col·laboradors de la poesia nacional, i com a tals, no soc jo, ni el Consistori, sinó que és la Patria, és Catalunya, qui vos dona a tots les grans mercès.

Poesies premiades PREMIOS ORDINARIS

El magnífic col·loqui

Poesia deguda an en Manuel Folch i Torres, premiada amb la FLOR NATURAL.

E pot glosa a Colui, que's Sire della cortesia, que la mia anima se ne possa giro a vedere la gloria della sua dona, che di quella bene-detta Beatrice, che gloriosamente mira nella faccia di Colui, qui est per omnia secula benedictus. (Dant Alighieri. — «Vita nuova», XIII).

PARLA EL DANT

«A la faiso, tament, de blanca rosas, com li fou a mon geni revelada, s'obrí a mos ulls la Gloria esplendorosa.

De son carnal ropatge despullada, fins més enllà de la novena estera sigué l'ànima meua arreballada,

si no per mèrit de virtut austera per mercè de l'augusta senyoria d'Amor, que sobre'ls cels i's mons im-pera.

Ja mos esguards reposen, dona mia, en el goig de les altes meravelles que ovirava ma encesa fantasia,

la més hermosa tu de totes elles, radiant Beatrice, joia preuada de l'Amor que el sol mou i les estrelles.

Be prou me n'ha sigut de sospirada la delícia d'esta hora beatíssima en que d'eterna llum te veig nimbada.

sens que en la teva resplandor claríssima els ulls i el cor de torbament se ceguin com en vida mortal, oh gentilíssima!

Déix, doncs, que'n ella mos esguards i en ta faç fulgurant, tota la gloria que han sedejat tant temps, d'un glob magnífic, li beguin.

Plau i a mon seny retraure la memoria del jorn astruc en que mos ulls te veren per primer cop, i remembrat la historia

d'aquells novells combats en que's reteren tots mos sentits a ton albir, aimia, i esclaus de tes bellesses romangueren.

Plaume l'esment d'aquell assortit dia en que del seu somriure la excel·lència, generós el teu llavi'm concedia.

Oh el clar somriure! Concentrada es de la llum, de l'atzur i l'hermosura d'aquell cel sereníssim de Florencia.

Mes amb ell, el record de l'amargura del jorn que de les roses de ta cara a mos esguards negares la ventura,

dintre del cor sento que'm puny encara, i palpo la tenebra on romanla mancat del brill de ta presència clara.

I ton mots trobar per dir-te la elegia que fou tota ma vida desde l'hora en quan ada te'n fores, dona mia?

Mossèn Antón Navarro
Guanyador d'un premi extraordinari

De mon torment com fer-te'n sacsejar, i de l'angoixa de la trista ausencia fins de la Eterna Pau acoradora?

Fonts de dolor mos ulls, a la clemència de la Mort s'adreassen, que seris, insuperada cosa en excel·lència,

quan era estada en tu, i a tu't tenia's mes, al que amb mi mostrava's despietada i amb el torsó del viure m'alligia.

Pelegri en una terra desolada, fent del bordó de tes records ajuda he seguit la penosa caminada.

Oh pobra ànima meua desvalguda, quin dolor hi ha hagut mai, que ja iguali del dolor que t'ha retuda!

Nodrint tan sols de vells esments ma tota cosa sagrada amb ta presència, amb el meu plor fou novament ungida.

vies, jardins i temples de Florencia, que amb planta tremolosa repassava sentiren de mes llàgrimes l'ardència.

allò que't fou volgut, jo allò estimava, i aduc la pols que trepitjada havies, rendit d'amor i devoció, besava!

Mes fins aquelles tristes alegries me llevaren la meua desventura i dels homes les viltats i fellores;

i, errant-forasté arreu— a la ventura, a meitat del camí de nostra vida me trobi dintre d'una selva obscura.

Mes fou la llum de la tenebra eixida, els raigs del sol van resplandir en l'an-drona,

vers tu la ment va remontar-se arrida, i de tu sigué dit, santa madona, amb ven damunt dels segles triomfanta— elo que mai s'haurà dit d'una altra dona la

Josep M. López Picó

Autor de la poesia «Strampa en l'hoepa de la dona catalana», distingida amb premi extraordinari i que resultà anònima

Josep M. de Sagarra
Guanyador de l'Enguany

en hosannes tornada ma complanta,
en beatitud el dol i en alegria,
en resplandors d'aquesta gloria santa,
flectits en tos ulls, Beatriu mia,
aver-ne viu la joia immensurable,
en tu beatut, mirall que la irradija,
beutat contemplar de l'adorable
autor de les divines meravelles,
la Bondat suprema i ineffable

que ha obert a l'hum eterna mes parpelles,
ha tornat a l'hum nostre perdurable
li ha donat per talem les estrelles
de la infinita benaurança teva.

Senyor magnifica, anima meua,
el beat goig amb que combla la mesura
de la infinita benaurança teva.

del qui és Fautor de tota criatura
magnifica l'angusta omnipotencia
que sempre fou i sempre més perdura.

Magnifica del Fill l'alta clemencia;
magnifica al Paraclet, que és la via
de tot amor, en terme i procedencia.

des lo etern, l'Etern Amor congria.
Al Senyor magnifica, anima meua!
Alabat el Senyor per sempre sia!

I tu, dilecte amic, en qui la seva
misericordia immensa s'és mostrada,
el cant també de ses llors eleva:

que tu veu, amb mls d'altres acordada,
en l'escat triomfal de la cridoria
amb que pels benaurats és exultada

la divina Gràndesa i llur victoria:
—Hosanna al Senyor Deu en les altures!
Els cels son plens de vostra eterna glo-

ria!
Ja en el goig de les cètiques ventures,
com fènix renaixent a nova vida,
aixit de ses mateixes poridures,

ton esperit la pau veu assolida—
que li fou per tant temps afreturada—
en un repòs que en lo infinit té mida.

Quan en ell jo vaig ésser despertada,
i amb el do divinal de tota ciencia
va ser la meua ment il·luminada,

d'aquest amor, faré de ta existencia,
i de tot cor consumint alhora,
vaig capir-ne la força i la excel·lencia;

i fins de santa joia fruïdora,
en el goig manegava d'haver estatada—
Oh Dant!—d'un tal voler la inspiradora.

Que així n'era sa flama d'abrandada,
quan tan endalt me va encalar sa in-
gencia

i en ella vaig restar tota abrassada,
que tal del ver amor és la potencia,
que ael, on dalt d'humà sentit no ab-

hi arriba l'amorosa vehemencia.
I plenat Senyor fent una benaurança,
rebé la oració meua fervorosa,

i fluï certa la meua cobejansa...
Els greus dolors de ta existencia afressa
un per un ha comptat l'anima mia,

que no és pas, se impassible, se impictosa.
De tot plor jo les perles recullia
i en els seus llacs de l'Altíssim,

penyores de l'amor que't redimia.
Jo era en tu, ta Beatriu,—oh dilectis-
sim—

en les hores de febra gloriosa,
que exaltaven ton geni potentíssim.

Era jo qui tu pensava il·luminosa
en la Vritat Eterna adoctrinava
i en tes rimes la feia esplendorosa.

Era jo qui amb ton nom perpetuava
al nom meu sobre'l mon, en tu que sia,
i en tos cants l'amor nostre fecundava.

Oh esperit gloriós, oh anima pia,
en qui la divina Omnipotencia
en justicia i amor s'apareixia!

Del geni humà ufanesa florescencia,
bè l'honra vas valer quet'foc negada
per l'avara pobresa de Florencia.

Mes si dels llors marçibles fou man-
cada,
oh bard de les eternes meravelles—
la teva gloria en la terrena estada,

jo t'ont front cenyiré de flors més belles:
una corona amb raigs de sol trenada
i amb les roses de llum de les estrelles!

Manuel FOLCH I TORRES.

Somni d'una nit d'hivern

Original de Josep de Segarra, que hi ha guanyat
la ENGLANTINA D'OR

Bleig.

I
Joan de l'os passava pel camí;
passava i escalfa al sol les dues mans,
qu'estraven la barba dels gegants.

Ja se n'arrega un brei de romaní,
i li diu: «Romaní, bon romaní,
per aquella virtut que Deu t'ha dat,

no m'aries on és el goig perdut,
tu que ho sabs tot i ets ple d'humilitat?»
Joan de l'os és vell i gaperut,

és decanta a la font per veure's bé,
i tot esgarifant, s'hi mira, i crida
la força que no té i li sembla mentida.

Joan de l'os camina dropanent,
i vol fer veure encara qu'és valent:
«Mos passos eren poltres, qu'és valent:

englaïaven com llamps de fullet,
dual el cor com els ceps recargolats
i cremats del sol»

Joan de l'os, ja tens la veu obscura,
i fins l'espanta d'escollir el teu cant,
i sents que l'esperit encara hi dura

per la llengua és tota vacil·lant.

II
Veu una casa blanca, i s'hi detura;
a la porta rosseja l'aviram,
i una pàgessa tranquil·la i madura.

—Deu-me menjar, qu'estic morint de
fama!
—Joan de l'os, per la pelada via
com passes tan caigut.

—Ja ho veus, de tanta força que tenia
ara vaig gaperut.
—Joan de l'os, era una noia molt petita

—Joan de l'os, era una noia molt petita
i la paraula del teu nom sols dita
passava per davant de casa nostra,
i jo't mirava el rostre
i sols veia bondat.

Tu sents dir més menjaves, i menjaves
cap al bosc, que no el deixaves mai,
i fins que te n'anaves

no passava l'esglai.
Tenia tres germanes més menudes,
i els parlaven de tu per felicitat,

quan al llit despullades i ajegudes,
no podia adormir-se la cançó.
Però jo m'hi tombava molt contenta,

—pensava amb ton ull blau i brillant,
la cançona lluenta
de les espaldes de gegant!

—Quin temps aquell! La barba esca-
bellada,
m'en entrava jo sol a la porxada
de la casa encantada.

—I encenia fogaina, i canta i canta,
i per desfer tots els mals embuxaments,
i'm sortia el gegant de millor planta

amb els llavis somrients,
i no se n'adonava
que la boca i el nas li sanguejava

i li feia saltar totes les dents.

—D'aquestes coses n'era ple tothom;
i per les grans nevades
les bruixes maleien el teu nom
dins les teules trencades.

—Ja han fugit, i mai més hi tornaran,
a emportar-se els bons i les arades,
i a malmarir l'infant,

ni amargaràn la llet de les ovelles,
i quan sigueu al llit,
no vindran a xiular-vos les orelles

mentres ronca el marit.
Quin desfer boires amb les mans alçades,
i quan ja eren foscos els camins

la llum rient per les teulades
n'estrava amb les cames cansades
en el meu jas dels pins.

Tot va passar com una gran tempesta
ja son cendra els meus cabells radiants,
i de llur claret no més en resta

una cançó a la boca dels infants.

Ara tu, bona dona beneïda,
pels fills i pel marit,
ara que la mort em crida,

dona'm el teu repòs i el meu oblit.
Tu queres tan aixirada i valenta,
i vas sopà al meu costat,

dona'm la palla calenta
i el baf del remat.
Deixa'm el cavall blanc o bé l'arada,

que encara me m'arrossega pel camí,
no tinc la mà migrada
per governar el mantí.

O sols deixam la teva criatura,
que la pugui bressar;
deixa'm seure al pedrís que el sol hi dura

i fa de bon estar.

I la dona pietosa se'l mirava,
i va sortir el marit;
la porta li barrava:

tothom el té aborrit.
I Joan de l'os fa nosa
Joan de l'os se'n va

i la dona, si gosa, o si no gosa,
li allarga un tros de pa.
I ell que l'aguanta amb les dues mans

fa de bon estar.

arràn de boca se li veu llit,
i se li escorre per les dents corcades,
i els pardals de les branques despullades

van recullint les molles del camí.

III
Joan de l'os vol morir dins bosc,
perquè va sortir del bosc.

Bona nit, bon picot de bec verd,
bona nit, bon picot de bec llarg,
—Ai Joan de l'os, que vols dir coses

gaies
i no pots donar un pas.
Bona nit, bell cucut del bec aixut,
bona nit, mare garsa baladrera,

il·l'gaig brillant que les cries esvera,
il·l'gaig reiet menut.
Tots els aucells del bosc miren el Joan

de l'os
i tots li canten una cançó:
—Joan de l'os, qui t'ho diria,
el més gran i el més valent,

que t'han tret de la masia
sense darte aculliment.
—Callen, aucells, que jo també cantava

en aires d'amor tots els meus cants.
—Llavors eres tu l'anima més brava,
i ara ja no pots valdre de les mans.

—Callen, aucells, i no digueu tal cosa,
qu'apujaven al cel les meves veus.
—Ara ja ningú vol perquè fas nosa,

tant si ho creus com no ho creus—
Lo que els aucells han dit fa plorà'l
Joan de l'os.

I se'n va bosc endins, bosc endins,
perquè va sortir del bosc.

IV
La lluna apenas se s'ovira,
Joan de l'os reposa vora un pi;
i pare llop al seu davant se'l mira,

escollit que van di.
—Germà llop, tots dos erem infants,
vam sels amics millos;

—Joan de l'os, qui t'ho diria,
el més gran i el més valent,
que t'han tret de la masia

sense darte aculliment.
—Joan de l'os, t'han tret de la masia
i dins la selva vas cercant la mort?

Jo't venjaré del qui no t'acullia,
ai la pàgessa quan camini a l'hort!
La faré caure a terra amb traïdoria,

nosegant el pit blanc,
les dents han d'escatar-me d'alegria
escorrent-hi la sang.

Aniré als corals de les ovelles
i per tot hi haurà dol,
i brincaré amb les potes vermelles

demunt les mates que cremin de sol!
—Oh germà llop, com ta paraula és
dura!

però en tu hi ha una mica de bondat,
i ets igual que si fossis criatura,
que'l mal li és ignorat.

—Oh germà llop, com ta paraula és
dura!

No fereixis en va,
que la pàgessa tranquil·la i madura
viu fent un tros de pa.

I les ovelles tan blanques, tan fines,
no't fan compassió?
Germà llop, que tens foc a les nines!

guarda les ovelles de Nostre Senyor.
—Joan de l'os, perquè abans no m'ho
deixes

tot lo que ara m'has dit?
les coses com veus ara no les veies.
—Es qu'em sentia massa enorgullit,

Però ara qu'els homes m'aborren!
i a tu sol, germà llop, trobo fidel,
sent lo que'ls sentits no sentiren,

una a la terra dura fan arrel.
Oh Germà llop, perdona'm a aquells
que m'han otes i m'han aborrit,

no tornaràs amb els morros vermells
a rentar-te a la font com cada nit.
Per les herbes amargues i primes

jura'm-ho, germà llop, pel vent rebel,
i per la llum clara que t'estimes
i per la llum clara que t'estimes

el caminador de nits, qu'és cosa brava;
i perquè un jorn vares llepar les mans
de Joan de l'os, qu'el braç és la cansava

d'emparar tantes bruixes i gegants,
i la pàgessa una cançó en cantava
per fer dormir a la nit els seus infants.

I al dir això Joan de l'os és va estremí!
I per llop el palpa i diu: «ja és mort!»
La lluna freda li surt pel camí

i li fa llum fins l'hort.
I pare llop passa per la masia,
i al poble va arribar,

i truca al campaner que dormia,
i'l campaner respon:—Qui hi ha?
—So pare llop, despertat, campaner.

—Què vols i a qui demanes?

—Que t'en pagis al cloquer

i repiquis les campanes.

I's batalls tremolant dins la nit freda

que no's cansin de dir:

«pel Joan de l'os, que al cor de la pineda,

s'acaba de morir»

LAUS DEO

Josep DE SEGARRA.

Poesia que he valgut a En Jaume Bofill i Matas la

VIOLA D'OR I ARGENT

Atenia.

Un dematí—que és l'horitzó més clar—

viendria el sol per entre l'alzinar.

Les velles soques semblarien d'or.

I, al fregadís d'un invisible chor,

tremolarien. Sacceiant els nius,
desvetllarien els ocells nadius...

Aleshores vindrien pel camí
Marfa, cavalcant sobre el poll

—acotat a la falda el Nadaló—
i Sant Josep tustant amb el bastó

les herbes de la vora del camí
per treure'n la humitat del sencer.

Les romagueres, saludant llur pas,
s'enjoarien com els roserals.

Per entre els còdols estrats d'argent
cauria el lligabosc, com un torrent.

Seria de boix-grèbol invadit
de la collada l'odorant ampit.

Les blades tenyirien el fullam
d'una emporpada lluisor d'aram.

S'ennegriren més que mai l'abet
i la parca noblesa de l'aulet.

I la fageda, amb un ressol difús,
besaria la cara de Jesús...

Algú diria dolçament així:
—Correu, cuitès; Jesús ve pel camí.

Correu, cuitès, darrera de l'amor,
qui transfigura el bosc amb sa llugor,

qui amoroseix el cor aixirret
amb llunyanes d'horitzó infinit,

qui porta als homes la suprema pau,
sofert en vida i en la mort suau...

Vindrien homes de per tot arreu:
bisbes en mules i marxants a peu,

matrones agensades amb esclat
com una meravella de pecat,

avols captaires d'ignorat país,
sofistes de Bolonya i de París,

qualque juiga de beutat astral,
esblanada ridoria d'un cova...

I tots s'apressarien camí enllà,
de bon matí—que és l'horitzó més clar—

per rebre el suavisim Nadaló,
com un estel, vingut de l'horitzó.

Els bisbes li farien, gravement,
de llurs mirífics pectorals, present.

Els mercaders, amb plaicid aldarull
desparien el baiat curull.

Les matrones, amb aire compungit,
colpejarien el satí del pit.

Els captaires de fac irreverent,
l'acortarien de l'espaig al vent.

Els savis de Bolonya i de París,
esguardarien amb esguard sumís.

I la juiga de beutat astral
s'emgrija com una fornà...

Marfa, somrient del poll estant,
aixirada, desvetllat, l'infant,

perquè'l veïessin tots, daurat de sol,
que altre vestit sa paupertat no vol...

I floririen, amb una hora, els prats.
Vindrien els ocells aparellats.

Botaria l'esquidill prega-Deu.
Corrien les llebres per la neu.

Deixant el pasturatge dels empius,
devallarien els remats esquius.

I les guineus farien cap, també,
de sang dejunes—que és d'amor l'es-

que.

I compareixerien els isaris,
timids encara, però no covards...

El més petit de la corrida, ardit,
faria un salt i llençaria un crit,

i assoliria la divina mà
del Nadaló—qu'ell se deixés tocar

meravellat—besant-ne el borrisol
amb tremolors de qui no gosa i vol.

Aleshores Marfa, somrient,
beneïria l'agregat present;

beneïria els homes i els remais
i les flors i els ocells aparellats
i el dolc infant retornaria al si,

el Nadaló que ja mai més serà
tan seu com ara, dintre l'alzinar...

Jaume BOFILL I MATAS

PREMI EXTRAORDINARI

La més perfecta

Del llibre «Les Monjoies, que ha valgut al seu

autor en J. sep Carner, el

PREMI FASTENRATH

Com a trena d'auja la rosada,
com la passada d'un aucell

i el funeral de la vesprada,
dura l'amor del temps novell!

Tota quimera encisadora
l'humana mon aire lleu.

Al dolça boca besadora,
fores engany—o teu o meu.

De la misèria de ma vida
ha fet justícia mon destí.

Oh joventut, clara mentida,
una mentida et consumí!

Mes si corrués falaguères
m'abandonaren amb traüt

i ningú passa en les voreres
de mon congost de solitud,

no hi ha una amiga llunya i trista
—que per atzar he vist un jorn—

tot somniant, des que l'he vista,
en la fortuna d'un retorn?

Elle amb veu baixa, ella mateixa,
fa les paraules del amant

i ella mateixa diu sa queixa
i saconorta de son cant,

i envers els pares que jaquia
s'alça de nou amb cor ardit

i viu encara un altre dia
de la paraula que no he dit.

Perquè l'amor d'ala daurada
ara cruel, ara lleial,

si pot morir d'una besada,
una ferida el fa immortal.

Es l'estimada més perfecta
la que'n espera a la tardor,

la que roman, fina i secreta,
al cap d'avall del mirador,

quan tota flor se'ns ha marcida
al cor llastat i no contrit,

quan ja ens apar que nostra vida
no té més baume que l'oblit,

quan l'últim flam de la diada
s'es extingit amargament

i per la selva prosternada
el vent és llarg com un lament.

Ella s'amaga, fonda i fina,
ombra d'un ombra del ahi.

Fonda com és, qui l'endevina,
si fins del vespre s'abscondí?

En l'embolcall de malaurança
del vent d'ivern i el cap-al-tard

vin d'una mica d'esperança
que s'extremeix en son esguard.

Tornà més pura sa bellesa
a dintre l'orba solitud.

S'ha fet cinvell de gentilesa
de mos pecats de ingratitud.

En el seu cor la joia resta
d'un sol esguard dels temps llunyans;

La Copa

La Copa artística, premi a la prosa va ésser concedida a la composició «Poema de la pedra», lema «La Seu de Barcelona».

Descoberta la corresponent plica, el secretari va llegir el nom de Manuel Brunet, qui va presentar-se a recollir el premi entre els aplaudiments dels concorrents.

L'accessit corresponia a la composició «Poemets en prosa», lema «Cerquem en les petites coses la grandesa».

Oberta la plica corresponent va trobar-se una tarja amb les inicials J. M. següents d'una ratlla.

Premis dels Mantenedors

El primer dels premis creats pels Mantenedors, va concedir-se a la composició «Stramps en l'hoanca de la dona catalana» lema «Dona immortal». La plica contenia una tarja en blanc.

El segon extraordinari fou concedit a la poesia «A Sant Antoni de Janer», lema «Oda», de la qual va resultar ésser autor el poeta montanyenc mossèn Antoni Navarro, el nom del qual va ésser acollit amb extraordinaris aplaudiments que's repetiren al presentar-se a recollir-lo i al llegir la composició.

El tercer i últim dels premis va ésser concedit a la poesia «De la terra», lema «Sacred Godden». El seu autor va resultar ésser nostre company i amic don Jaime Bofill i Matas, qui va ésser novament aplaudit.

El premi Fastenrath

El premi creat per aquell gran catalanofíl que's deia Joan Fastenrath, va ésser adjudicat a les «Monjoies», la bella col·lecció de poesies de nostre bon amic i company l'eminent poeta i mestre en Gay Saber, don Josep Carner.

El nom del nostre amic va ésser rebut amb una xaradorosa ovació, que va durar llarga estona.

En honor de l'Ubach i Vinyeta

En Lluís B. Nadal va pronunciar unes paraules molt sentides encaminades a recordar la figura del difunt mestre en Gay Saber don Francesc Ubach i Vinyeta i a llegir com homenatge a la seva memòria «Las minas de Ripoll», poesia admirable del difunt mestre, que va ésser coronada amb un llarg aplaudiment.

Discurs de gràcies

El mantenedor senyor Casas va llegir el discurs de remerciament.

Es un treball molt notable que'l públic va escoltar devotament, premiant-lo amb una gran ovació.

Acabament

El senyor Vallés i Pujals va dir les paraules tradicionals amb que's dona per acabada la festa de les lletres catalanes i tot seguit va formar-se de nou la comitiva oficial que presidia la bella Reina de la festa del braç del representant de la ciutat.

Seguien regidors, diputats provincials, representacions, etc., etc. La Banda municipal executava la marxa triomfal del Rei don Joan i el públic, a peu dret, presenciava i aplaudia a la Reina i autoritats.

Uns joves que hi havia al segon pis varen cantar «Els Segadors» i el públic va anar desfilant tot comentant la grandesa de la festa celebrada.

La sortida

Al carrer de Sant Pere més Alt, davant del Palau, s'hi parà una gran gentada. Al sortir i pujar als cotxes les representacions corporatives, els diputats i regidors, el Consistori i la Reina de la festa, acompanyada del senyor Vallés i Pujals, el públic aplaudí i la mateixa colla de joves repetí el cant de «Els Segadors».

El senyor Vallés i Pujals, segon tinent d'alcalde, representava a l'alcalde senyor Collas que's retirà de la festa. Precedits i seguits per la guardia municipal montada els cotxes se dirigiren al Saló de Sant Joan i Park a inaugurar el monument a la memòria del ximí poeta i eminent prosista En Joan Maragall.

Al Parc. — El bust del Maragall

Desdel passeig de les magnòlies, entrant pel passadís del costat del monument a l'autor de la «Oda a la pàtria» el poeta Aribau, a mà dreta, casí enfront del monument del Trovador del Montserrat, En Victor Balaguer, en un deliciós reconst de jardí arredossat d'arbres i alfombrat de flors, s'hi ha fet una plassetta i al mitg d'ella s'hi aia la columna que enlaira el bust de l'eminent escriptor català.

A l'entorn hi havia una gran gentada. Els sons de la música municipal i «Els Segadors» cantats pels mateixos joves, anunciaven l'arribada del segon. La Reina de la junta anava de braçat amb el senyor Vallés i Pujals i precedida dels tres fillets més grans del Maragall i ocuparen tots les cadires que hi havia a l'entorn de la taula presidencial.

Parà la música, se va fer senyal de que també paressin «Els Segadors» i s'avençà don Bonaventura Bassagoda de

la Comissió erectora del monument i va dir:

Que en tal diada com aquella se rendí un tribut d'admiració al gran poeta Maragall i al temps s'inicià l'idea de rendir-li un tribut de caràcter permanent. Se feu una crida als devots del gran poeta i al escalí del sentiment d'admiració s'inicià una suscripció. L'ajuntament hi contribuï i així en Maragall es recorda per la publicació de la col·lecció completa de ses obres, però també va créure que ademés el seu record s'havia d'evocar en aquest lloc on ell hi solia venir a passejar cercant-hi inspiració per a ses obres, per a que l'autor d'aquell hermes article demanant caritat per a prosseguir les obres de construcció del temple de la Sagrada Família hi resti tenint per companyia els enamorats que's diuen sos amors entre les flors i els homes estudiosos que venen a cercar-hi pau i quietut per a pensar ses obres.

I aquí el teum del monument: es una obra modesta en proporcions però avallada per l'inspiració del gran artista Arnau, que ha modelat la testa de l'eminent poeta i del notable arquitecte senyor Domènech i Montaner que ha fet el projecte del monument, on s'hi retrata la serenitat, la bellesa i la virtut, que eren les característiques del nostre Maragall.

Se retrata la bandera catalana que cubria el monument, othom aplaudeix, la música toca i els joves canten «Els Segadors», i els fotògrafs impressionen plaques del monument.

Damunt d'un socol quadrat s'hi aia una bella columna, que al entorn del basament hi té esculpida una anella de noies catalanes en actitud de ballar.

la dansa més bella de totes les dances que's fan i destan i al cim enlaira el bust del gran poeta.

Se va fer senyal de que parés la música i «Els Segadors» i el delegat de l'alcalde senyor Vallés i Pujals va dir que, en nom de l'Ajuntament, acceptava aquell hermes present del bust del gran poeta Maragall emmarcat entorn de la nostra pàtria. I al moment d'acceptar-lo i donar les més corals merces a sos admiradors que han perpetuat sa gloriosa testa en aquell marbre—va afegir—no puc menys de manifestar als seus fillets, aquí presents, dir-los-hi: ja té el vostre pare el premi que's mereixia per sos mèrits excepcionals.

Que tots els catalans en aquest moment hi trobin un record d'aquell ho-

me de tan excel·les virtuts cíviques que quan alsava sa veu entre nosaltres ho feia per a apagar les discòrdies que s'originaven entre germans; que vingui aquí a rendir-li un tribut de respecte i veneració com se mereix. (Grans aplaudiments).

La música toca, se repreuen «Els Segadors» i van sortint del cos la Reina de la Festa, el Consistori, les autoritats i les representacions i's dirigeixen al proper passeig de les magnòlies on hi esperaven llurs carruatges per a portar a llur domicili, els uns i per a dur a la Catedral als altres que tenien d'anar a la professió.

El sopar dels Jocs

Com cada any, va celebrar-se al vespre el sopar dels Jocs, que va ser servit exquisidament pel restaurant Martin.

Els concorrents feien taulada plena de festa major. Vells i joves de mitja edat, seglars i clergues fraternitzaven afectuosament i al final, a la lectura de poesies, volaven entusiasmes de testa a testa i tots els esguards transparen l'alegria del triomf d'alt.

En Lluís Via llegí la composició den Manuel Folch i Torres premiada amb la Flor natural. Un aplaudiment llarg i nodrit coronà la lectura, com coronà la del primer accessit, llegida per en Suredach Senties.

L'accessit a l'Englatina, den Sagarra, va ser llegit pel seu autor. Felicitacions, aplaudiments i lectura de l'Englatina del mateix Sagarra, per en Suredach. I entre els aplaudiments que saluden la trista fi den Joan de l'Os que's canta en la poesia, s'aixeca en Carner a llegir uns fragments de la col·lecció den Bofill i Matas distingida amb la creació d'un premi extraordinari. Més aplaudiments.

Llegí la Viola.

En Bofill i Matas hcedeix a la demanda i en reb efusives felicitacions i pícaments de mans.

Per ausencia den Massó i Ventós, guanyador de l'accessit, llegí en Suredach la poesia «El misteri de Santa Eulària». I respona un nou esclat que's reproduïx al llegir en Guasch «Sant Antoni de Janer» de mossèn Navarro, que hi ha guanyat un premi.

En Suredach aixeca un plec de paper.

Son els «Stramps» per als quals s'ha creat un premi—diu, i afegix:—L'autor és anònim. Si's trobes per aquí i volgues llegir-sels...

Totes les mirades van an en Lopez

Picó. Ja és inútil el misteri. I en Lopez Picó no té més remei que llegir la poesia, que és unànimament celebrada.

Ja en Carner, guanyador del premi Fastenrath, ens diu el seu «Dia revolt», que provoca nous entusiasmes; i ja mossèn Ribé ens descriu hermosament en sentides prosades una humil professó mallorquina; i ja ressonen nous pícaments.

Ara s'aixeca en Guasch i explica com amb en Carles de Fortuny han tingut l'idea de cridar a germanor tots els literats.

Ens hem de veure més sovint, que no s'hi val a estar separats per generacions i per escoles. Barrem-nos, si voleu, però fem-ho amistosament, com a bons germans, que no per això deixen d'estimar-se.

Així ho ve a dir una carta d'adhesió den Joan Alcover; així ho pensem una mica tots els concorrents; i així s'acorda tirar avant l'idea per a realitzar la passat l'estiu que s'acosta.

Mentrestant en Guasch ens mostra particularment algunes cartes i telegrames d'adhesió. Porten les següents firmes: F. de P. Maspons, Jaume Collell, Joan Alcover, mossèn Alcover, Artur Masriera, Martí Genís, Pin i Soler, Angel i Ramon Garriga, Rubió i Lluch, Josep Lleó, etc., etc.

Després d'aquest intermèdi fraternal, en Sagarra és obligat a llegir quelcom més; i torna a ser saludat coralmant, entusiasmat.

Algú diu:—El senyor Via té una poesia inédita den Guimerà.

Santa paraula. Vinga.

I ressonen les estrofes vibrants d'un «Himne a Catalunya» i en Guimerà és objecte d'una ovació a peu dret de tota la concurrencia.

I encara's diuen més versos... Mossèn Navarro, en Girbal Jaume... i nous aplaudiments i noves expansions. Més enllà de mitja nit venen les encàixades de comiat. Tothom surt del local amb la satisfacció d'haver passat una vetlla deliciosa.

Fins a l'any vinent.

Sport

Regates

Ahí, diumenge, al matí, se feu la quarta prova de regularitat per a canots

automòbils Copa Vardones, que deu la següent classificació:

Primer: Gavina, dels senyors Vilà Balcells i Galobardes. Resultant haver guanyat tres proves de les quatre fets quedés els seus propietaris detentors de la Copa per un any. A seguir se classifiquen Lluís i Maria, Eléctric, Naves i Alegria.

Amb motiu d'aquesta regata, i sobretot, fent les darreres proves, se vegeu al port i al seu defora gran nombre de yachts, preparant-se per a les regates que ha començat aquest matí duraran tota la setmana, i tindrà tanta importància que en elles hi posaran els ulls tots els aficionats de l'Espanya.

A l'ocasió d'aquestes regates deveu fer observar que el creuer a motor de tota mena de yachts s'ha anat fent el difus, dia 12, enlloc del i com estava anunciat, per a evitar el gombolament d'aquell dia i que aquest regata perjudicada a les de rem o deuen fer-se a la tarda.

Al Masnou s'ha començat el muntge del desembarcader que utilitzaran els yachtsmen i convidats que concorrin a la dita regata, creuer, a la que hi ha correrà també el canoner «Martí de la Victòria», portant els convidats, es vulguin seguir per mar el curs de la regata.

Ciclisme

La Festa del Pedal feta ahir a Sant Cugat fou un bon èxit, encara que pugui compararse a altres semblants aplegant-se allí uns 125 ciclistes de diferents poblacions i especialment de Barcelona, que, durant tot el dia, portaren una grossa animació.

Els diferents números del program se feren sense incident, disolent-se l'apla a mitja tarda.

CORREDISSOS

MASTIC VEGETAL
INALTERABLE
Fórmula Tobella

Per a tota mena d'empelts i ferides de les plantes

Pot usarse sempre i no danya mai

S'aplica ab un pinzell, en frot.

Primpessa, 11, pral.-BARCELONA

Avisos

Falta aprenent confiter. — Carrer

Se necessita un aprenent. No presentant-se sense bona

Vendes informació.—Passeig de la

A PLASSOS MOSLES

LAMPARER, etc.—Sant Pau, núm. 54.

MORLES DE A. DIRAT

—Exposició permanent—

DORMITORIS - SALONS

MEJADORS, DESPATXOS, &

Especialitat en els d'estil anglès

Carrer S. Pau, cantonada Mendizabal

Magatzem de panyos i NOVIATOS

SOLER, Avinyó, 7, i Fernando, 32, entre-

Anuncis sol. Venda tots els dies de retalla, casa de

Aigua mineral de València

El millor pol-

vo dentífic

es la Dentol-

ina Oxigenada

El son de per-

petit es el pro-

ductiu, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

ment, principal

Fulla Agrícola de LA VEU

Articles doctrinals, notes tècniques, informacions comercials, cotisacions de mercats del país y extranger, notícies útils y demés d'interès pera la pagesia catalana

331

L'industria del glaç

I

Fora d'Espanya se treballa de ferm amb aquesta industria. El camp on se mou l'aplicació del glaç, és, o s'ha de ser, el de gran industria. Dins d'ell s'hi multipliquen les iniciatives, i vulguis que no vulguis, vindran a nostra terra per haurem gog encara que avui per avui sols hi cueja amb estat embrionari, de engruna, que's mou per si i per li, sense que acabi de fer-se un tot orgànic ben format per a tenir-ne robustesa per més intensa i ampla acció com mereix la nostra producció agrícola i les industries que d'ella deriven immediatament.

Més enllà de casa s'estudia aquesta qüestió amb referència a nosaltres; però aquí no pensem en treure'n el suc del fruit que'n brinda l'arbre de l'abundancia per a nodrir l'industria nacional. Vindran els forasters, segurament, a temps no tardans i, com sempre, se quedarán amb la grassum del ronyó per a deixar-nos la fibra seca i dura que, rajolant-la a força de màxacs i de fortes espremes, la historia de sempre, deguda al nostre apocament, a la falta d'esperit emprendor, a la temensa del ridícul i a la cobardia del capital.

Ens pertoca el paper de protagonista en aquesta escena, i temem que'ns el pendran. Per això no parlem tant. Una cosa pot salvar-lo: és el projecte de les Mancomunitats.

Es de creure que si aquesta aspiració

La conservació per medi del fred, del glaç, lo que se'n diu «frigorificació», té per objecte, com hem dit, paralitzar, o al menys deturar el desenvolupament dels «micro-organismes», dels «microbes» que s'anuen en les propietats substancials orgàniques. Aquests, baix la influència d'una temperatura molt freda, resten sense vida aparent, sense força destructora, i en aquesta propietat descansa la virtut de conservació, que avui ha pres el lloc d'una gran industria amb mires a més gran pervindre.

La «frigorificació», o sigui la producció artificial del fred, per a que la seva obra sigui completa, necessita, a part de les màquines que el produeixen, d'algunes instal·lacions complementaries, que s'escaven en «cambres de congelació» o de refrigeració que s'implanten en els països productors; en «wagons» o «vaixells» per al transport; en «cambres de conservació» destinades a emmagatzemar els productes, i en «cambres de desgel», que us és desglaciar les substancials alimentícies destinades ja al consum.

Parlem primerament de les màquines, no descrivint cada un dels tipus, que així portaria una feina molt llarga, sinó referint els fonaments o principis en que descansen, que son, en últim anàlisi, els mateixos per a totes elles. Tota obra humana, constituïda en sistema, porta, com a conseqüència inevitable, l'establir un punt de comparació, d'una unitat. L'intel·ligència de l'home s'ha avançat sense poder comparar o mesurar, i per això l'industria del fred, com la del «calor», necessita d'aquest tipus comparatiu, fixo i ben determinat. La «temperatura», més ben dit, el treball que té per agent principal el calor, les màquines «termiques», en una paraula, usen la «caloria», i les productives de fred, les «frigorífiques», no gasten una de conservant, la «frigorificació».

La tendència del calor és passar dels

dels «microbes» que és l'objectiu principal d'aquesta industria.

Aquest aire, un cop ha complert la seva missió, guanyant i perdent calor, recupera el seu lloc a l'atmosfera i no ve quantitats venen a substituir-lo en la mateixa funció, o bé s'aprofita sempre el mateix tornant al compressor per a començar el nou cicle de guanyar i perdre calor, perdent, a la vegada, un treball equivalent.

Les màquines que remouen l'aire se diuen de «cicle obert» i les altres de «cicle tancat».

Com se veu, el principi no pot ésser més senzill: la bomba del compressor, que fa un treball: una massa d'aire que s'escalfa guanyant un nombre de calories equivalents a dit treball; una altra massa d'aire que se les emporta; i la massa d'aire que les roba de nou als cossos que'l rodegen a l'expansió-se. Això és tot, encara que la funció de la màquina complica la teoria.

Les màquines d'aire presenten alguns inconvenients. El principal estriba en el seu poc rendiment frigorífic per cal·l consumit, unes 1.500 «frigorífies» per cal·l.

Jaume LAFORGA.

Trem.

Les hortes de Mataró

Enlloc més de la nostra terra se practica en tan alt grau el conreu intensiu com en les hortes de Mataró. Bona pensada va ser, per lo tant, la de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, d'organitzar-hi una excursió de dos dies, que va tenir efecte didàctic passant a la tarda, prenent-hi part una trentena de socis.

A la estació foren rebuts per varis propietaris i hortolans, entre's quals recordem als senyors Nonell (don Desideri), Vinardell, Cabanyes, Vivé, Julià, Gomis, Gallifa, Rodón, Majó, i l'enginyer agrònom don Jaume Nonell.

Tots junts se dirigiren en carrutges a la finca de don Josep Majó, on se presentà la collita de patates primerenques i l'emballatge en unes caixes cuspides amb filferros, premiades precisament en el darrer concurs d'emballages celebrat per l'Institut.

Les patates en qüestió anaven destinades a Londres, preparant-se remeses per a Liverpool.

Les destinades a París van amb pañers o cistells.

Actualment se venen de 15 a 18 pesetes els 100 kilos; al principi de la temporada se pagaven el doble.

Havent despertat molt interès lo presentat en aquesta finca, acompanyat de detallades explicacions de part del propietari, se va anar a la casa propera de don Desideri Nonell, vengent-hi una aplicació molt útil de la electricitat a l'agricultura. Se tracta d'una sinia moguda indistintament per cavalleria o per motor electric. Pot fer el motor més de dos cavalls de força; la instal·lació total del mateix, costa mil pesetes.

Caminant per entre hortes en les que la terra és aprofitada fins a lo inversemblant, la comitiva entrà a la casa Nonell, nom davant del qual s'han de descriure amb respecte i agrament tots els agricultors, pares, germans i fills, se varen esmerar en ensenyar als visitants la notable explotació hortícola, les grans tendes de germinació i els planters infinits que tant nom donen a la casa Nonell. Els que no'n tenien idea se quedaven meravellats.

Se moria després a un puig proper.

D'una terra tan bona, donya Irene Rovira de Bartra n'ha fet un estens jardí, vestint-la d'una vegetació, la exhibencia de la qual no desdria pas de la que verdegia pel pla. Corriols voltats de flors, escales artístiques, donen a l'edifici un aspecte de gran panorama esplèndid amb la feina d'una ciutat envoltada pel mar, les hortes, fruiters i montanyes.

El sol anava a la posta, quan els amables matorrons que acompanyaven als forasters, els invitaren a visitar el seu «Centre d'Agricultors», on foren obsequiats amb dolços i vins.

Encara, per aprofitar més la tarda, faltava el darrer número del programa, consistent en veure preparar un tren de quaranta wagons de patates per a marxar a les poques hores cap a França, recullint allí mateix importants nous respecte als entrebancs que per diferents conceptes té la exportació.

Com se veu, la excursió va ser instructiva i molt interessant.

Adobs Espinás

Rambal del Cel. 37.—Fàbrica a Sant

Escoles menagères agrícoles

Al local de la Cambra Agrícola de Vich hi donà la seva anunciada conferència sobre les escoles menagères, el propagador a Catalunya de les mateixes, don Lluís Arumí.

La gent pagesa catalana sab avui ja en que consisteixen dites escoles i escusen, per lo tant, esmentar lo que el conferenciant digué sobre la de Bou-chout, que és la que considera deurem els catalans pendre com a tipus.

L'objectiu principal que's proposa el conferenciant fou portar en l'ànim de l'agricultor la idea que, si en gran nombre, havent-hi una bona representació de l'element femení, el convenciment de la necessitat, conveniència i utilitat de establir en la Plana de Vich una escola a l'estil de l'esmentada i amb els valents que el tarranar dels pagesos i les condicions de medis especials en que es desenvolupa l'agricultura comarcal impossibilita.

Aquest convenciment conseqüent el senyor Arumí portar-lo en absolut a tot hom i no li costà gaire. La seva paraula clara i senzilla, son domini de la matèria que tractava, son entusiasme i sobretot, son patriotisme, li captà desseguida l'interès i l'assentiment de l'auditori a cada una de les seves afirmacions.

Hem dit son patriotisme. A cada paraula del senyor Arumí hi respirava el patriotisme. Ell feu un viatge a l'extranger amb l'exclusiu objecte de portar a la Plana de Vich un model de Escola menagère agrícola: el tot lo que veia ho comparava amb la comarca de Vich; el vol que millorin nostres ma-

severies, que augmenti la riquesa agrícola; la comarca; fins s'entendé en fer comparacions amb totes les comarques catalanes i en dedueix que el Bouchout català forçosament ha d'ésser a Vich.

Nosaltres no dubtem de que dintre poc temps s'haurà fet la unió de la Escola menagère a Vich i que la iniciativa, com vol el senyor Arumí, arrencarà del mateix poble, ja que l'ensenyança ha d'ésser popular. I no ho dubtem, perquè comptem amb que l'entusiasme del conferenciant l'obligarà a no deixar de petges un problema tan modest i tan transcendental, i que els pagesos de la Plana, la característica dels quals és el seny, activitat i religiositat, se posaran al costat del senyor Arumí per a la consecució d'un fi tan noble i tan profitós, moral i materialment, com ho és el de crear escoles per a la formació de bones mestres de pàges.

"Tarragona Agrícola"

Revista Mensual

Preu de subscripció: 8 pessetes l'any

Director propietari:

Don J. Mestres Miquel

(director de la Càtedra d'Ambulant d'Agricultura)

REDACCIÓ: Don Josep Valls, Enginyer agròmic de la província.—D. Francisco Ballesca, Director del Laboratori Químic de l'Institut de Valls.—D. Salvador Martí, Inspector provincial d'Higiene pecuària.—Don Lluís Balcells, Portar agrònom.—Don Lluís Carro, Fariola, Propietari.—Administrador Don Francisco Nello, Advocat.

Se subscriu: Llibreria Francisco Salvat, plaça Nova, 5 (Barcelona), i l'Almadraba de Sant Joan, Tarragona.—S'envia un número de mostra a qui'l demani.

Els transports

El conegut publicista senyor Salas Antón ha publicat un article estudiant les males condicions en que està la producció d'Espanya, per raó de deficiències dels transports.

Fa veure els perjudicis que a alguns articles irroga la diferencia d'amplada de les vies fèrries d'Espanya en relació amb les de França, lo qual ocasiona la pèrdua dels aludits articles o quant menys que's malmetin l'experiment perjudicis de consideració. Tal passa amb les fruites, flors, hortalisses, carnes, etc., que a causa dels perjudicis que's causen a alguns industries com les de ceràmica, carbó mineral i altres.

Però, ademés de aquest entrebanc que experimenta la nostra exportació n'hi ha un altre que caldrà corregir per a evitar que altres països ens prenguin mercats; s'haurien de dotar trens i barcos de cambres frigorífiques per a logar la conservació d'alguns articles.

Parla així el senyor Salas Antón:

«Ya hemos dicho que la agricultura española acusa evidente progreso y sabiduría en que la agricultura es la principal riqueza de España. Sin embargo, el negocio de exportación al Reino Unido de fruta verde, verduras, primicias legumbres y flores hallase principalmente en poder de Francia, Italia, Canadá, Estados Unidos de América, Sud Africa, Australia e Islas Canarias; pues, la exportación española a la Gran Bretaña casi se halla limitada a la naranja, la cebolla, las uvas de Almería y las manzanas de la España septentrional, sin que los productores españoles saquen del negocio el provecho que deberían sacar. Es indudable, como todos los importadores del Reino Unido reconocen, que si la fruta española de poca agudeza o fácilmente perecedera pudiera expedirse directamente a Londres y otros mercados británicos, poniéndolos en el punto de producción en el tren, para no sacarlos del mismo hasta el punto de embarque, evitando con ello innumerables manoseos, peligrosos retardos y gastos excesivos, la exportación española de los mencionados productos al Reino Unido adquiriría colosales proporciones. Los productos que más beneficiados saldrían por tal mejora en el transporte, serían la Ciruela Reina-Claudia y otras ciruelas exquisitas, los albaricoques, los melocotones, las uvas (Moscatel de Málaga) y las guisantes. Las ciruelas, los albaricoques, los melocotones, las uvas y los guisantes deberían expedirse al puerto de embarque, que habría de ser el de Boulogne-sur-Mer en vagones frigoríficos. Enviada la fruta en esta forma, no creemos que fuese necesario valerse de buques frigoríficos también, siempre que el embarque fuese inmediato. Las patatas nuevas, las peras y las manzanas no parecen requerir refrigeración, como no sean las peras de clase blanda. Dados el clima y suelo españoles, no es dudoso que, con facilidades de transporte adecuadas, la exportación española de productos agrícolas adquiriría inusitado vuelo. Nos consta que han fracasado la mayor parte de los ensayos que se han hecho en diferentes épocas para exportar los mencionados productos al Reino Unido y que todos los fracasos han sido debidos a las largas dilaciones experimentadas en los ferrocarriles, y principalmente en la frontera, donde las mercancías se detienen, echándose a perder en no pocos casos. No pocas veces se han anunciado al Reino Unido envíos que jamás llegaron a su destino, sin que ni en España ni en Inglaterra se haya podido averiguar la causa».

No deben olvidar los embarcadores la importancia de la buena selección y adecuado envase de los productos, en lo cual los exportadores californianos y franceses son consumados maestros.

Dos nuevos factores vienen a acentuar la necesidad de que España acometa sin pérdida de momento la mejora de su industria de transportes: la europeización del continente africano y la apertura del Canal de Panamá. Por la primera, España se hallará en excepcionales condiciones para aprovecharse del extraordinario intercambio de productos que entre el Africa y Europa

se producirá, y, por la segunda los frutos de California cuidarán de desalojar a España de sus actuales mercados exteriores si España no adopta las medidas necesarias para conservar aquellos mercados y para extenderlos.

Los trenes españoles podrían dotarse de vagones frigoríficos, bien por las respectivas compañías ferroviarias, bien por empresas, que a la manera de la de «wagons-lits», explotaran el negocio, facilitando a aquellas compañías dichos vehículos.

Simultáneamente, debe acometerse el establecimiento de nuevas líneas de vapores mercantes. Adoptando tales medidas y cuidando de poner en circulación trenes rápidos para ciertas clases de mercancías, el comercio, la agricultura y la industria española pueden prometerse felices días. Si se quiere abaratar la vida y aumentar la riqueza del país hay que preocuparse de la importancia que los transportes encierran. De que sirve obtener productos baratos, si se les encarecen enormemente por un anti-económico sistema de transmisión? De que sirve producir exquisitas frutas u hortalizas, si, al exportarlas, se pudren antes de llegar a su destino o llegan al mismo cuando el mercado se halla ya provisto?

De poco les servirán a los agricultores españoles los progresos que en bien de la patria y de sí mismos vienen realizando, si los de la industria de transporte no corren parejas con aquellos progresos. La industria de transportes y la agricultura deben ir del brazo. No olviden las empresas marítimas y ferroviarias ni los agricultores esta verdad».

La conservació dels Mostos

Copiem del Butlletí de la Estació Enotècnica d'Espanya a Certe:

«Cuando se quiera conservar un mosto, sin que principie la fermentación alcohólica, es preciso adicionar un antifermento capaz de impedir la acción de los «sacarmyces» o de las levaduras alcohólicas; el gas sulfuroso (anhidrido sulfuroso) o el bisulfito potásico, en condiciones determinadas, son los únicos antifermentos tolerados por las leyes francesas vigentes».

Esta operación en Francia, se llama «miter» (volver mudo).

En otro tiempo la industria de los mostos concentrados, de las mistelas, etc., empleaba para retardar por algunos días el principio de la fermentación alcohólica, sin impedir por esto su clarificación espontánea; diversos antifermentos que hoy son prescritos por las vigentes leyes híjicas. La ley francesa autoriza el uso del bisulfito potásico, en la dosis máxima de 20 gramos por hectolitro de mosto y de 35 gramos de ácido sulfuroso anhídrido etal» (incluyendo el procedente de los sulfitos).

Esta proporción no siempre es suficiente para asegurar por largo tiempo la conservación de los mostos al natural; necesitándose dosis mayores de ácido sulfuroso, 0 gr. 600 a 0 gr. 700, por litro, cuando el producto se conserva en una bodega fresca, estando a la vez bien clarificado. Cuando se dedique a la exportación a países cálidos, el mosto no puede conservarse bien si no contiene 1 gramo o 1 gr. 200 de ácido sulfuroso total por litro o sean 0 gr. 500 al estado litro.

Como es general, estos mostos no se emplean más que como primeras materias para la preparación de los vinos de licor, se les toleran las citadas dosis de ácido sulfuroso total; sin embargo el texto de la ley vigente no autoriza, tanto para los mostos como para los vinos, que una dosis máxima de 450 miligramos de anhídrido sulfuroso por litro».

NITRAT DE SOSA

Únicos importadores directes:

Mitrovich Brothers de Londres

Dipòsit de Nitrat de Sosa a Barcelona importat directament de Xile

JOSEP SANTANA SOLER

Canuda, 2.—Barcelona

Crònica

El Congrés d'Igualada.—Tot fa creure que el Congrés que la Federació Agrícola Catalana-Balear celebrà a Igualada els vint dies de Pasqua, anirà voltat del natural entusiasme dels igualadins.

Tenim notícia de la bella acollida que els elements més prestigiosos de la ciutat dispensaren al president de la Federació don Ramon Ribas, acompanyat del secretari don Joan Pardo. Dits senyors, junt amb significats elements de la localitat, visitaren totes les corporacions igualadines rebent inequívocament mostres de simpatia i promeses de cooperació a les solennitats que s'aproven.

Al propi temps, celebraren una reunió amb la comissió Executiva del Congrés, ultimant tots els detalls d'organització.

Contra la mosca de la oliva.—El director de la Càtedra d'Ambulant d'Agricultura de la Diputació Tarragonina, don J. Mestres, ha publicat la interessant circular que copiem.

«En vista dels danys quantiosos causats tots els anys i d'una manera especial en la collita passada d'oli de les nostres comarques, per l'insecte «Dacus oleae», mosca de l'oliva, chichi, cuc, que no son més que diferents denominacions del mateix insecte; i desitjosa aquesta Càtedra de contribuir a la extinció d'aquesta plaga i de propagar

els medis adequats que en altres regions han surtit bon efecte, s'organitzaran, a càrrec de la Càtedra, diferents camps de demostració, en els que s'hi farà la campanya d'extinció, a quin efecte s'obre un concurs baix les bases següents:

1.ª Podrán concurrir al concurs:

I. Aijuntaments d'aquesta provincia

II. Societats agrícoles id., id.

III. Particulars.

2.ª Els concursants deurán oferir un camp plantat d'oliveres en producció de dos jornals com a mínim d'extensió, i a ser possible aïllat d'altres camps d'oli veres.

3.ª Anirán a càrrec de la Càtedra la direcció de la campanya i els materials insecticides.

4.ª Anirán a càrrec del concursant la mà d'obra necessaria.

5.ª El plaç d'ofertes començarà, desde la publicació d'aquest anunci i acabarà el dia 15 de maig.

6.ª Les ofertes detallarán l'extensió, situació i demés circumstàncies i se dirigiran a aquesta Càtedra.

7.ª Se farán públics els llocs on s'estableixin els camps de demostració per a que puguin ser visitats per qui li plagi, aixís com també els medis que s'hagin empleat i els resultats que s'obtinguin.

Els pebrots de conserva en les hortes del Llobregat.—Les fàbriques de conserva de productes agrícoles de Barcelona, si volien fer conserva de pebrots del morret, havien de valdre's dels que produïen les hortes de Lleida.

Alguna de les fàbriques instal·lades en el Pla del Llobregat, concebi l'idea de fer planter d'aquella especie i regalar-lo als pagesos de la Comarca. L'any passat se feren els ensaïes, havent donat un resultat negatiu. La pebrotera se fa molt ufana i el fruit resulta petit, prim de molles, coment i esca. En sa conseqüència, aquest any els hortolans s'han abstinut de continuar els ensaïes.

El Congrés de Gant.—Ha estat a Barcelona el representant a Espanya de la Comissió Internacional de Gant, senyor comte de Montornès.

Segons informes que el senyor ha donat a l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, de diferents localitats d'Espanya, principalment Madrid i Valencia, seran en gran nombre les congressistes que aniran a Bèlgica en el mes de juny, amb motiu de la Exposició i Congrés que's celebraran a la esmentada ciutat.

Fins al 20 del present mes de maig, s'admetran a l'Institut inscripcions per al referit Congrés.

En pro dels aucells útils.—El Baix Penedès ha publicat un bonic article sobre la protecció als aucells. Comenta favorablement les iniciatives de l'Institut Agrícola i la festa de Figueres, insertant l'himne que, per a ser cantat en dita festa, va escriure l'Església, i acaba dient:

«Molt, però molt convenient seria que aquest bell himne fos cantat en totes les escoles de Catalunya, i en les que no fos possible cantar-lo, els mestres inculquessin de paraula, de viva veu, als petits deixebles, el respecte i l'amor que's mereixen els aucells, dient-los-hi que no'ls hi deuen d'afollar els nius, ni caparols amb males arts, ni donar los torment, ni deixarlos fer ceguetes... crea diu l'himne de l'Església».

Els mestres, els mestres son els qui poden fer més que ningú, que'ns nois tinguin respecte i amorosits per als simpàtics aucells, que'ns extassien amb llurs jolies i alegres cantades.

De Juneda.—Retallam de «Lo Pla de Urgell».

«Continúa la calma de la venda de vins i olis, fent-se dels primers preus transaccions a 13 i 17 pessetes càrrega, i dels segons cap. En canvi demanen moltes mostres, de manera que hi haurà corredor de comers que d'aquestes quasi recullirà oli per al consum de la familia; tanta és la demanda de mostres que fan si les volen atendre».

Les vinyes.—La vinenta collita de vi.—Per ara les vinyes del nostre país presenten bon aspecte, per més que son de témer invasions de mildiu. El temps que fa no pot ser més apropiat.

Respecte a l'extranger, ja estan enterats els nostres lectors del mal que feren els fets dels dies 12, 13 i 14, a França. Arriben notícies molt contradictòries respecte al mal causat, afirmant-se per uns que representa el 10 per 100 de pèrdua de la collita, i altres que passa del 50. A Burdeos la temperatura arriba a 5 graus baix zero. Se diu que'l departament de Aude ha perdut una tercera part de la collita, i el de Hérault una quarta.

A Argelia també el termòmetre baixà a 5 graus sota zero; uns diuen que s'ha perdut la meitat de la collita; altres la quarta part.

D'Itàlia, Alemanya i Suïça arriben també notícies del mal que feren les gelades.

Les conferències de l'Institut.—Dimars passat fou un ja quasi veterà en la propaganda agrària, don Josep Zulueta, el qui ocupà la càtedra de l'Institut Agrícola, demostrant-nos amb consideracions personalíssimes, com se pot arribar al coneixement de la realitat, servint-nos de les lles fonamentals de la naturalesa i de les regles d'observació i generalització per a descobrir lleis d'aplicació general.

Demà serà un jove agrònom don Josep Maria Pujador, qui desde el mateix lloc parlarà de les modernes orientacions pràctiques de l'agricultura, mostrant les novetats que pot obrar la nostra voluntat si se sab ensismar i ajuntar a la dels demés, donant lloc a mil formes de cooperació, base de l'assoliment de la perfecció en moltes modalitats de l'activitat agrària.

El Cerdo

Historia.—Caràcters zoològics.—Races.—Cultiu.—Reproducció i multiplicació.—Cria i engrèia.—Alimentació i malalties.—Matança.

Tractat complet de

SALSTIERIA

per Rafael Salvany i Trias

Edició revisada

De venda en aquesta Administració

Mercat de Barcelona

Preus convencionals al por major, donats per la Junta Sindical del Col·legi de Corredors Reials de Comerç de la Plaça de Barcelona.

Grans i farines

(Sense dret de consum.)

Blats		
Candell Castellà	de 32'18 a 100 kilos	
Manxa	de 33'18 a 33'41	
Navarra	de 33'18 a 33'41	
Blau quet	de 32'18 a 32'72	
Blau	de 32'18 a 32'72	
Berdanassa	de 32'18 a 32'72	
Aulka Theodosia	de 32'18 a 32'72	
Azime Veski	de 32'18 a 32'72	
Eupatoria	de 32'18 a 32'72	

Farines		
Extra blanca n.º 1	de 30'00 a 40'00	100 kilos
Superfina id. n.º 2	de 30'00 a 38'40	
Número 1	de 30'00 a 38'40	
Número 2	de 30'00 a 38'40	
Segona	de 30'00 a 38'40	
Tercera	de 30'00 a 38'40	
Quarta	de 30'00 a 38'40	
Extra forsa n.º 1	de 44'17 a 45'67	
Superfina forsa n.º 2	de 43'28 a 44'47	
Número 3	de 38'85 a 39'05	
Número 4	de 38'85 a 39'05	
Tercera	de 18'30 a 19'16	
Quarta	de 17'50 a 18'33	
Arros Valencia bomba	de 32' a 32'	
Banillo	de 37'30 a 37'	

Carrotes		
Vinaror	de 16'90 a 17'26	100 kilos
Idem rojos	de 16'90 a 17'26	
Idem	de 15'47 a 15'47	
Idem	de 15'47 a 15'47	
Idem	de 16'30 a 16'06	
Idem	de 16'30 a 16'06	

Despules		
Seg.º	de 3'995 a 4'017	100 kilos
Segon.º	de 3'928 a 4'107	
Prima	de 4'265 a 4'494	
Idem	de 3'995 a 4'017	
Idem	de 3'928 a 4'107	
Idem	de 4'265 a 4'494	

Clavada		
Bevilla	de 63' a 62'	100 kilos
Idem	de 63' a 62'	
Idem	de 63' a 62'	
Idem	de 63' a 62'	
Idem	de 63' a 62'	
Idem	de 63' a 62'	

Faves		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

Idem		
Idem	de 35'50 a 36'	100 kilos
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	
Idem	de 35'50 a 36'	

arrastres: A ufals	» 0'00 a 0'00	carrega
estiar: Porquill	» 4'00 a 4'25	quina
	» 0' a 0'	caracera

Figues, de 1'40 a 1'50 pessetes l'erroba.

Sabó del país, de 1' a 10 pls. arroba.

Carbó, de 4'25 a 4'50 pessetes el quintar.

Plante de vinya americana de 20 a pessetes el miler.

Equivaléncias.—La quartera equival a 74 lites.—La carga (mesura) a 120 lites.—La carga es oia a 117 kilos.—El quina de 40 kilos.—